

jo rabimo tudi mi, bodo jo tudi otroci s ponosom rabili. S tem več koristimo, kakor če na veseliceh kličemo „živio“, pri tem pa točemo „Kranjca“ po glavi.

Navedel sem tri malenkosti, ki pa nam ne smejo biti malenkosti. Narodna organizacija ne sme trpeti malenkosti!

Dogodki zadnjih dni v srečo Slovenije nam govore marsikaj.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

„Jubilejska samopomoč.“ Še 64 članov se ni odzvalo za slučaj smrti tovariša Abrama. Prosim, da izpolnijo svojo dolžnost in vposljejo še poleg tega za slučaj smrti g. Božič torej 4 K 10 h. Drugi, ki so za slučaj Abram že vplačali, so dobili položnice, da vplačajo 2 K 10 h za zadnji slučaj g. Božič. Katerim nisem poslal položnice, imajo že vse plačano.

Ig, 1. oktobra 1908.

Franc Ks. Trošt,
t. č. predsednik.

Kranjsko.

Učiteljski krožek št. Vid pri Ljubljani ima svoj prvi letošnji sestanek 8. oktobra ob 2. uri popoldne na Šmarni gori. Prijatelji našega stanu: dobro došli! Na snidenje!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje v nedeljo dne 11. oktobra t. l., ob pol 11. uri popoldne na Vidmu po sledečem vzporedju: 1. zapisnik; 2. društvene zadeve in razni navseti; 3. poročilo o letošnji glavni skupščini „Zaveze“; 4. predavanje; 5. iz šolske prakse.

Pobirala se bo tudi udnina za Slov. Solško Matice.

Ker je to zborovanje letos zadnje, se nadeja odbor polnoštevilne udeležbe. Odbor.

Srednješolski vestnik.

** V prvi razred mestne realke v Idriji je letos nanovo vstopilo 57 učencev, sedmi razred šteje 25 učencev, vseh učencev je s pripravljalnim razredom vred 318.

** Koprsko učiteljske. Dosedanji ravnatelj Bežek je obolen in se zdravi že par mesecev v zavodu za umobolne v Sv. Danielu pri Vidmu. Govori se, da bo ravnateljem koprškega učiteljske imenovan okrajni šolski nadzornik Finžgar.

** Hrvaška gimnazija v Pazinu. V prvi razred hrvaške gimnazije v Pazinu se je letos vpisalo 46 učencev, od teh 5 deklic.

** Protest na namestništvo v Trstu so vložili istrski Hrvati proti temu, da je deželni odbor dovolil za italijansko zasebno gimnazijo v Pulju 15.000 K.

** Italijanski gimnaziji v Pulju vlada ne bo priznala pravico javnosti, tako gre glas po italijanskih listih. Italijani so zaradi tega seveda razljučeni zlasti, ker je Beek obljubil gimnaziji javnost podeliti nekako kot odškodnino za podpravljanje puljske policije in druge posebne odredbe za imenovano mesto. Sicer pa ni verjeti, da bi vlada vztrajala pri nameri, gimnaziji javnosti ne podeliti.

** Dopust je v svrhu dovršitve slovenskih učnih knjig dovoljen gimnazijskemu profesorju Reischerju v Novem mestu za 1908/09, dr. Gregor Pečjak, veroučitelj na 2. gimnaziji v Ljubljani pa bo l. 1908/09. imel vsak teden samo 10 ur pouka. Profesorju Alfonzu Pavlinu pa je dovoljen dopust za prvi semester 1908/09, in sicer zaradi bolezni. Tudi ravnatelj Fr. Wisthaler v Ljubljani je dobil dopust za to šolsko leto. Kand. prof. Adolf Robida je imenovan za suplenta na gimnazijo v Kranju.

** Naučno ministrstvo je dovolilo šele sedaj, da se na kranjskih gimnazijah — izvzemši kočevsko in nemško v Ljubljani — poučuje grščina v tretjem in verouk v petem razredu v slovenskem jeziku.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Štev. 9. letošnjega letnika objavlja to-le vsebino: 1. Avguštin Požegar: Telesni siločut in njegova higiena. — 2. Otilija Feigel: Prosto spise. — 3. Miro Šijanec: Tolstoj. — 4. Janko Polák: O podrobnem učnem načrtu. — 5. Eliza Kukovec: Vsestranska obravnava številnega obsega 1 do 10. — 6. Književno poročilo. — 7. Razgled: Listek. — Kronika. — Toplo priporočamo!

Politiški pregled.

* Deželni zbor. V štajerskem deželnem zboru je bil 26. pret. m. predloženi računski zaključek za 1907, ki kaže, da je imela dežela v minulem letu skupno 28,516.898 K 55 vin. izdatkov, ki so bili pokriti s 50 in 55% dokladami z davkom na

pivo (v znesku 2,735.253 K), z 10% dokladami na vžitine v znesku 270 tisoč, z drž. prispevkom od osebnega doh. davka v znesku 184 tisoč in davka na žganje z 970 tisoč. — Končni deficit je znašal 1,085.007 K. Južna železnica hoče povišati zopet svoje tarife. Posl. Wellenhof upa, da vlada ne bo potrdila tega povišanja. Soe. demokrat Schacherl zahteva, naj vlada zapreči, da bi se to zgodilo. — Posl. Resel zahteva, naj se spremeni deželni red tako, da bo deželni zbor moral vsako leto vsaj 10 tednov zborovati, da reši najnujnejša vprašanja, tikajoča se deželnega gospodarstva. — V goriškem deželnem zboru je prišlo do čudnega seskupljenja strank: Združili so se Faiduttijevi furlanski klerikali s slovenskimi liberalci in slovenski klerikali z italijanskimi liberalci. Skupina Faidutti-Gabrček stoji proti skupini Pajer-Gregorčič ter je v vprašanju o sestavi verifikacijskega odseka že priborila svojo prvo zmago. Zdi se pa, da bo ta tudi zadnja, zakaj skupina Pajer-Gregorčič je na to zapustila dvorano in s tem onemogočila nadaljno razpravo. Ta skupina je tudi začela tehniško obstrukcijo. — Nemški radikalci delajo v češkem deželnem zboru obstrukcijo. Dne 25. pret. m. so začeli obstruirati, ker ni med 4 aktuarni deželnega zbora nobenega Nemca. Konstatirali treba, da so bili oni 4 aktuarni (Čehi) imenovani v soglasju z nemškimi deželnimi odborniki. Wolf, Iro in drugi so torej ta izgovor kar iz trte izvili. Dne 26. pret. m. so začeli obstrukcijo še bolj lahkomiselno. Očitno so deželnemu maršalu knezu Lobkowitzu, da je proti poslovniku odrekel posl. Irotu besedo. Najbolj jasno karakterizuje postopanje teh nemških radikalcev dejstvo, da je morala biti izvoljena posebna komisija dveh čeških in dveh nemških poslancev v obrambo predsedništva, ki so mu nemški obstrukcionisti hoteli na vsak način onemogočiti poslovanje. Nemški poslanci so peli v češkem deželnem zboru „Die Wacht am Rhein“, kar je praško prebivalstvo neizmerno razburilo. Vsi ti skandali imajo pa očitno samo ta namen, prisiliti vlado, da zaključi zasedanje deželnega zbora in tako prepereči volilno reformo. Gospoda e reakcionarna in se boji vsake reforme, zato se dela radikalno. Ministrski predsednik Beek je povabil češke in nemške poslance na Dunaj na posvetovanje in hoče posredovati med njimi, da bi se pogodili in omogočili nadaljno zasedanje dež. zbora. Češki poslanci so izjavili, da ne gredo na Dunaj, ker se nimajo o čem posvetovati. Nemci so šli in so polni upanja, da se boče vlada uklonila njih terorizmu.

* Ministrska kriza? Dne 26. pret. m. bi se bil moral vršiti ministrski svet. Ko pa je ministrski predsednik baron Beek prišel iz Pešte na Dunaj, je odpovedal posvet, v katerem bi prišli v razgovor znani izgredi na Češkem, v Ptuj in Ljubljani. Iz tega sklepajo, da se majo koalicijsko ministrstvo. Baron Beek hoče prej pomiriti duhove, da prepereči mogočo krizo zaradi nasprotnih si mnenj in zahtev posameznih ministrov. Baron Beek tudi v najbolj kritičnem trenutku ne obupa. Posvetovati se hoče z voditelji strank, da reši zamotano situacijo. Že se je pogajal s Pradejem in Praškom. Baron Beek namerava poklicati na Dunaj tudi nekatere poslance s Kranjskega, Koroškega in Štajerskega. Položaj je res kritičen. Nemški poslanci s Češkega odločno zahtevajo, da vlada zaključi deželni zbor zaradi zadnjih dogodkov. Češki poslanci se upirajo tej zahtevi ter prete, da odstopita oba češka ministra. Mogoče pa je tudi, da odstopi samo nemški minister Prade, ki ga nadomesti Pacher ali dr. Rotter. Če se hitro ne poleže vihar, se bodo ponavljali nemiri v drž. zboru.

* „Arbeiterwille“ o ptujskih dogodkih. Graški socialnodemokratski list ima iz Ptuja od svojega poročevalca, ki je vse dogodke sam videl, ta-le dopis: „Nemški kulturtregerji so napravili že v soboto predigro s tem, da so pred Narodnim domom rjuli in piskali, cknra razbijali in slovenske hiše ometavali z blatom. V nedeljo, ki je bila za Ptuj „veliki nemški dan“, so ubijali Slovence s svojo kulturo s palicami v glavo. Župan Ornig je poklical svojim šest stražnikom na pomoč 26 nemških stražnikov iz Maribora, Celja, Celovca in Beljaka, da bi odstranil žandarstvo pomoč. Na postaji in po poti v mesto je bilo vsako trenotje bolj nevarno. Vsa nemška mladina je bila preskrbljena s piščalkami, dorasli Nemci pa so imeli vesel dan. Mirno so mogli mlatiiti slovenske hrbte, metati jajca in kamenje, poljati Slovence s črnim, tuliti „Heil“, „Ubijte te slovenske pse“ in podobne besede. Ptujski Nemci so imeli zagotovljeno večino, ker jim je prišlo na pomoč mnogo preizkušanih nemških sil iz Maribora, Celja, da celo iz Grada. Slovenci, ki so bili v manjšini, so si hitro poiskali zavetja v Narodnem domu. Če je kak Slovenec kaj rekel proti psovkam, ga je brž zaprla policija. Nemecev se policija ni dotaknila. Ko so se Nemci vsuli na kakega Slovence, je policija malo počakala, da je bil Slovenec dobro tepen, da ne bi Nemcem kazila veselja. Znano je, kako je neki obrtnik, ki ga podpira nemški šulferaj, mlatil z volovsko žilo Slovence po glavi in kako je drugi znani Neme iz Maribora strgal Slovence klobuk in društveni znak in se je potem s svojim plenom bahal pred „nemškimi brati“. Nemci so bili

tako navdušeni zavoljo svojih uspehov, da so namlatili tudi nekaj svojih ljudi, ki so jih pomotoma imeli za Slovence.“

* Državna konferenca socialne demokracije. Z Dunaja poročajo: Na državni konferenci socialne demokracije se je razpravljalo tudi o narodnih sporih v Avstriji. Konferenca je brez debate sprejela resolucijo, v kateri protestira proti preganjanju narodnih manjšin in zahteva varstvo za vse narodne manjšine. Nadalje je konferenca energično protestirala proti postopanju oborožene sile povodom demonstracij v Ljubljani. Nadalje pozivlja delavce vseh dežel in narodov, naj z vsemi močmi nadaljujejo boj za splošno, enako in direktno volilno pravico za deželne zборе in občine in si tako pridobi politično enakopravnost.

* Davčni predlogi državnega zbora. V parlamentu se bo na jesen razpravljalo o celem kompleksu važnih davčnih načrtov. Že sredi oktobra se bo posvetoval davčni odsek o reformi hišnega davka, proti kateri so zainteresirani že zavzeli stališče. S to reformo se namagajo deželam žrtve zlasti s tem, da se bodo morale pri novih stavbah za dobo šestih let odreči vsaki dokladi, nadalje s tem, ker bo davčni tarif znižan, bo hkratu znižan tudi temelj za odmero deželnih doklad. Zato bo bržkone obnem sklicana nova enketa, na kateri se bo razpravljalo o saniranju deželnih finanec, kar stoji v ozki zvezi z zvišanjem davka na žganje. Kakor znano, ni bilo mogoče v minulem zasedanju izvesti tega povišanja. Poleg tega se bo posvetovalo o finančnem načrtu direktnih osebnih davkov.

* O načrtu novega brambnega zakona pripoveduje „Budapesti Hirlap“ nekatere posebnosti. Po novem načrtu se uvede 2letna vojaška služba za vso armado, izvzemši kavalerijo in artilerijo. Rekrutni kontingent se zviša na 160.000 mož; nastavi se več podčastnikov, ki bodo službovali čez predpisano službeno dobo. Rekrutni kontingent pri domobranci se zviša na 214.000 mož, da bo torej domobranstvo v miru štele 420.000 mož. Nadomestna rezerva se odpravi in se nadomesti z „ljudsko brambo.“

* Pravil vseslovske častnikarske zveze avstrijskega ministrstva za notranje stvari ni odobrilo. — Pravila more zavrniti vsaka vlada. To ne stane drugega nego potezo s peresom. Ali kaj je doseženo s tem? Mari avstrijska birokracija res tako malo umeva duha časov, da si domneva, da je s takim zbadanjem z iglo zagradila pot idejam, v katerih službo so se stavili naši novinarji?! Avstrijski sistem naj postane enkrat pravičen in modern, pa se mu ne bo bati nobenih častnikarskih organizacij. Ideje pa pojdejo svojo zmagovalno pot dalje tudi preko avstrijske birokracije. Ako krmilarji naše države menijo, da bi se dogodki razvijali z njim, pa se bodo proti njim. Ali hočejo, da se nad njimi zopet maščuje stari greh, da jim vsako pametno spoznanje prihaja — prepozno?! Previdne in razsodne vlade ne delajo tako. Vladati se pravi predvidati. Predvidna vlada skuša dajati dogodkom smer, ker drugače jo dogodki prehitvejo! Avstrijska vlada se jako moti, ako meni, da more z veksacijami preperečiti evolucijo v slovsanskem častnikarstvu.

* Volilni boj v Dalmaciji. Dne 21. pret. m. se je v Spletu vršila seja stranke prava, katere so se udeležili Prodan, dr. Drinković, dr. Škorce, dr. Marinković itd. Sklenili so vstopiti v volilni boj na vsi črti. Lista kandidatov se sestavi šele, ko se zasljišijo želje lokalnih organizacij. — Možnost kompromisa bo odvisna (kakor poroča „Velebit“) od posameznih oseb in od okoliščin.

* Grof Bobrinski, poslanec ruske dume in znani govornik na praški vseslovsanski konferenci, je obiskal Trst. Poučil se je natančno o narodnih in gospodarskih razmerah tamošnjih Slovencev.

* Neodvisnost Bolgarske. Iz Berlina javljajo: V tukajšnjih dobro obveščenih krogih se smatra, da se Bolgarija v kratkem proglaš kraljestvom. Tak korak ne bi v javnem mnenju — vzlic tesnemu prijateljstvu Nemčije za Turčijo — našel neugodne sodbe.

* Zveza katoliških modernistov. V Fuldi na Nemškem se je ustanovila prva mednarodna zveza katoliških modernistov, v prvi vrsti duhovnikov. Doslej je že 230 članov duhovnikov. Vodstvo je izročeno svetnjakom, da se duhovniki na ta način izognejo proganjanjem.

* Ogrsko. Ogrski parlament zopet zboruje. Predsednik ministrstva Wekerle je predložil državn proračun, ki kaže 1.555.777.976 kron dohodkov in 1.555.729.907 kron stroškov, torej 48.069 K prebitka. Skupni izdatki so povišani za 2,100.000 K. — V četrtek 24. pret. m. je minilo 40 let, kar je bila sklenjena nesrečna ogrsko-hrvaška nagodba. In ako vvažujemo sedanje dogodke pod vlado nasilnika Rauha, moramo reči: žalosten jubilej! — Slovaška narodnostna stranka je privedila v 15 krajih ljudske shode, na katerih se je protestiralo proti pluralni volilni pravici. — Iz Strassburga javljajo: Glavna skupščina luteranskega društva za podpiranje nemštva „Gustav Adolf“ je priznala nemški občini Kerest na Ogrskem dar 23.586 mark, a prezrla je prošnje neke občine v Braziliji in neke druge na Vestfalskem. — Socialnodemokratski list „Nepszava“

je priobčil podatke iz načrta volilne reforme, ki ga minister za notranje stvari grof Andrassy predložil poslanski zbornici. Ogrski brz. biro je k temu zvedel sledeče: V statističnem osrednjem uradu izdelujejo po ukazu ministra za notranje stvari celo vrsto raznih statističnih izkazov, ki so v zvezi z deli glede načrta volilne reforme. Neki izkaz, ki ga statistični urad sploh ni predložil ministru za notranje stvari, je prišel v roke lista „Nepszava“ in na temelju teh podatkov je ta list spisal omenjeni članek. V tej stvari se je uvedla preiskava. — Kakor poročajo iz Budimpešte, bo madjarska ljudska stranka odločno proti pluralni volilni pravici. Ljudska stranka namerava celo sodelovati v borbi, ki jo zaprične opozicija proti reformi. Ljudska stranka postopa v teh stvareh povsem sporazumno z avstrijskimi kršč. socialnimi krogi. Ako se ljudska stranka zares pridruži opoziciji, tedaj bi bil omajan ne le položaj v večini, ampak tudi položaj vlade tem bolj, ako se uresničuje vesti, da se postavi na dnevni red vprašanje rekrutnega kontingenta.

Jubilejski dar.

Učiteljsvo — sebi! Učiteljsvo postojinskega okraja namesto venca na grob tovarišu Ludoviku Kranjcu 25 K; doslej darovanih 3529-85 K. Bog plati!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: Omizje v gostilni g. Fortune na Vodovodni cesti v Ljubljani 15 K z željo: „Slovenci, prihitite v Prago! Povspnimo se navzgor, a ne hodimo navzdol! Sežansko učiteljsko društvo, 4. rok pokroviteljina 50 K; gđ. Olga Jenkova v Litiji nabrala 7 K; gospodje dijaki-diletantje del dobička v Mengšu 5 K; svet inteligence iz Kostanjevice na izletu v Sv. Križ 14 K za par „ceglov“; Učiteljski kvartet pod Semiško šolo v družbi dražestnih gospic M. zložili 6 K. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt je plačal tov. Tomo Bitenc iz Dragatusa. Hvala!

Besedilo k E. Adamovičevi spevoigri „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ za učence se dobiva v Učiteljski tiskarni po 10 h knjižica. Tovariši, sezite po njej!

Vsaka šola naj si naroči za lokalno učiteljsko knjižico vsaj po en izvod E. Adamovičeve spevoigre „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ Tako tudi vsaka okrajna učiteljska knjižnica. Cena knjigi je 5 K. Naroča se v Učiteljski tiskarni. Čisti dobiček je namenjen „Učiteljskemu konviktu“.

V Kočevju napadeni in pobiti slovenski otroci. Dečka železniškega uradnika v Kočevju so šolski tovariši pobili s kamenjem. Napadeni so bili tudi drugi otroci. Taka kultura se vceplja v mlada srca Kočevjarjev. Istemu uradniku so napisali na kuhinjska vrata: Nieder mit den krainerischen Schweinen.

Družba sv. Cirila in Metoda ima poleg Bleiweis-Vodnikovih, Polakovih tudi nekaj Jurčičevih razglednic v zalogi. Te razglednice so se izdale prvotno v korist ženski šentpetrski podružnici. — Rodoljubi, segajte pridno po družbinih razglednicah!

Učiteljska imenovanja na Štajerskem. Deželni šolski svet je imenoval nadučiteljem pri Sv. Duhu v Halozah def. učitelja v Majšperku Franca Segulo, v Studenicah def. učitelja v Spodnji Poljskavi J. K o k l a, v Selah pri Ptuj def. učitelja pri Sv. Barbari v Halozah Rud. K o c m u t a in na Ptujski gori def. učitelja v Dobrni Leop. Čulka. — Definitivno so nastavljeni: v Dramljah Tereza Č v a r, pri Sv. Križu na M. p. Karel Mavrič, v Selah gospa K o c m u t - K r a n j e. Prestavljen je Ž e l e z n i k od Sv. Benčesla k Št. Jurju v Slov. gor.

Družba sv. Cirila in Metoda je izdala v oslavo jubilejnega leta dve mladinski knjigi: „Naš cesar Fran Josip I.“ (cena 40 v) in „Franc Jožef I.“ (cena 30 v). Priporočamo jo vsem šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom, da si ju nabavijo ter razdele med otroke. Čisti znesek pripade družbi, knjiga sama pa je zelo primerna jubilejnemu letu. Naročila je oglašiti družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, katerim se boče zastoj prilagala knjiga „Andrej baron Čehovin“, slavni slovenski junak.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslala „Češka akcijska pivovarna“ v Čeških Budjevoicah K 19 260 kot provizijo za 963 hl piva, razprodanega na Kranjskem od 1. junija do 23. septembra 1908. Gotovo lep znesek za tako kratko dobo. Slovenci sami pa morejo ta znesek podesetoriti s tem, da naročajo izključno le pivo omenjene pivovarne. Le žal, da se mnogo toči „Meščansko budjevojsko pivo“, katerega glavna zaloga pri nas je v Sp. Šiški. To pivo prihaja od meščanske pivovarne, ki je najhujša nasprotnica Čehov v Budjevoicah, ki podpira „Schulverein“ in absolutistično postopa napram češkimi uslužbencem. Započeta gospodarska emancipacija pri nas naj se pospešuje i s tem, da se naroča akcijsko pivo, saj se s tem podpira našo družbo, na-